

זהירות בדברי חכמים

[עירובין דף כ"א עמוד ב']

תנו רבנן: מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורין, והיה רבי יהושע הגרסי משרתו. בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה. יום אחד מצאו שומר בית האסורין, אמר לו היום מימך מרובין, שמא לחתור בית האסורין אתה צריך! שפך חציין, ונתן לו חציין. כשבא אצל רבי עקיבא, אמר לו יהושע, אין אתה יודע שזקן אני וחיי תלויין בחיידך?
סח לו כל אותו המאורע.
אמר לו: תן לי מים שאטול ידי.
אמר לו: לשתות אין מגיעין ליטול ידיך מגיעין?
אמר לו: מה אעשה שחייבים עליהן מיתה, מוטב אמות מיתת עצמי ולא אעבור על דעת חברי.
אמרו: לא טעם כלום עד שהביא לו מים ונטל ידיו.
כששמעו חכמים בדבר, אמרו: מה בזקנותו כך - בילדותו על אחת כמה וכמה. ומה בבית האסורין כך - שלא בבית האסורין על אחת כמה וכמה.

פירושי מילים:

תנו רבנן: שנו רבותינו

הגרסי: שם מקום. לשון אחר: שהיה טוחן גריסים (רש"י).

לחתור: לחפור, לברוח

סח: סיפר

מגיעין: מספיקים

עבודה

1. מקורו של הסיפור:

א. האם מקורו של הסיפור שלפניך הוא מקור מתקופת התנאים או מתקופת האמוראים?

ב. מנין אתה למד זאת מתוך דברי הגמרא?

ג. "תנו רבנן" זוהי פתיחה של משנה או ברייתא?

2. מי אמר למי?

א. "היום מימך מרובין, שמא לחתור בית האסורין אתה צריך!"

ב. "תן לי מים שאטול ידי".

ג. "לשתות אין מגיעין ליטול ידיך מגיעין?"

ד. "מה אעשה שחייבים עליהן מיתה, מוטב אמות מיתת עצמי ולא אעבור על דעת חברי".

3. נטילת ידיים לפני הסעודה:

א. האם היא מצוה מדאורייתא או מדרבנן?

ב. תאר כיצד רבי עקיבא הקפיד מאוד בנטילת ידיים?

ג. מדוע רבי עקיבא הקפיד מאוד בנטילת ידיים?

4. "בני! הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה. שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה (יש בהן שאין בהם חיוב מיתה - רש"י), ודברי סופרים - כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה (כדכתיב [קהלת י', ח'] 'ופורץ גדר ישכנו נחש' - רש"י)" [עירובין כ"א ע"ב].

"ופורץ גדר ישכנו נחש":

א. מהו המקור לפסוק זה?

ב. מה לומדים חז"ל מפסוק זה?

ג. מדוע החמירו בעונשו של המזלזל בדברי חכמים יותר מהמזלזל בדברי תורה?

ד. תאר כיצד רבי עקיבא הקפיד על דברי חכמים?

5. רבי יהושע הגרסי:

- א. כתוב שני פירושים למילה "גרסי" על פי רש"י?
ב. בפרקי אבות נאמר: "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון, וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון" [פרק ב' משנה ב'].
כיצד רבי יהושע הגרסי קיים משנה זו על פי הפירוש השני ברש"י?
ג. מה אתה למד מכך?

6. תגובת חכמים להתנהגותו של רבי עקיבא:

א. השלם את המשפטים הבאים -

(1) " _____ על אחת כמה וכמה".

(2) " _____ על אחת כמה וכמה".

ב. הסבר את תגובת חכמים!

7. למדתי מהסיפור:

כתוב שני דברים עיקריים שניתן ללמוד מהתנהגותו של רבי עקיבא בבית האסורים?